

فلسفه اتاق فکر

۱- اتاق فکر (Think Tank)

به طور کلی نقش اولیه اتاق‌های فکر، ایجاد پل بین جهان ایده و عمل می‌باشد. واژه **Think tank** یا اتاق فکر برای اولین بار به طور رسمی در ایالات متحده و در خلال جنگ جهانی دوم مطرح شد، اما اصطلاح **Think tank** برای اشاره به فضاهای خاص و امنی که طراحان و استراتژیست‌های نظامی برای تبادل نظر در آن اجتماع می‌کردند، استفاده می‌شد. با گذشت زمان کاربرد این اصطلاح نیز گسترده‌تر شد و حوزه معنایی وسیع‌تری را دربرگرفت.

نسل اول اتاق‌های فکر ایالات متحده، موسسات مطالعاتی و تحقیقاتی بودند که در دهه اول قرن ۲۰ باهدف انجام پروژه‌های آکادمیک، تربیت نخبگان سیاسی، جهت دهی غیرمستقیم سیاست‌های دولت بدون جهت‌گیری سیاسی و یا گرایش به جناح سیاسی خاص شکل گرفتند. موسسه تحقیقاتی دولتی (**The Institute for Government Research 1916**) ، موسسه بروکینگز ۱۹۷۲ (**Brookings Institution**) و موسسه دست راستی آمریکن اینترپرایز (**The American Enterprise**) ، مهمترین نمونه‌های نسل اول اتاق‌های فکر در ایالات متحده می‌باشند.

نسل دوم اتاق‌های فکر در ایالات متحده تقریباً همزمان با پایان جنگ جهانی دوم پا به عرصه وجود نهادند. جهت‌گیری این اتاق‌های فکر باتوجه به شرایط جدید بین‌المللی (ظهور ابر قدرت‌های جدید و انزوای اقتصادی، سیاسی و نظامی اکثر کشورهای اروپایی، آغاز دوران جنگ سرد و دیگر ملزومات یک جهان دوقطبی) بسیار متفاوت با نسل اول اتاق‌های فکر بود. شرکت **RAND** طرف قرارداد نیروی هوایی ارتش ایالات متحده (۱۹۴۸)، موسسه هادسون (**Hudson Institute**) و موسسه اربن (**Urban Institute**) نمونه‌هایی از اتاق‌های فکر نسل دوم ایالات متحده می‌باشند.

نسل سوم اتاق‌های فکر تقریباً تحولی عظیم در موسسات مطالعاتی تحقیقاتی به وجود آوردند. این نسل از اتاق‌های فکر همزمان با اوج مصرف‌گرایی و سرمایه‌داری در آمریکا به وجود آمدند. تلاش عمده این نسل از اتاق‌های فکر، یافتن بازار مناسب برای محصولات به اصطلاح روشنفکرانه و عالمانه خود بود. مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی (**The center for strategic and (international studies**) ، بنیاد هریتیج (**Heritage Foundation 1963**) و موسسه کاتو (**CATO 1997**) نمونه‌هایی از اتاق‌های فکر نسل سوم آمریکا می‌باشند.

۲- ضرورت‌های وجود اتاق فکر

یکی از آسیب‌های جدی در حوزه مدیریتی، گرفتار شدن تصمیم‌گیرندگان در گیر و دار مسایل اجرایی روزمره است. تا وقتی مدیران سرگرم طی روال‌های از پیش تعیین شده، شرکت در جلسات، پاسخگویی به مراسلات و مانند اینها هستند،

فرصت چندانی برای تفکر و اندیشه نخواهند یافت و در خوشبینانه‌ترین حالت، اگر هم فرصت این کار را بیابند در تصمیم‌گیری، تکیه بر تفکر منفرد دستیابی به موفقیت را تضمین نمی‌کند، بنابراین لازمه عبور از این چالش، ایجاد ساختاری است که بتوان از طریق آن فکر را غنی و بارور ساخت.

پس می‌توان گفت که اتاق فکر، مرکزی مطالعاتی پژوهشی است که در آن مطالعات و تحقیقات کاربردی انجام می‌شود و برای حل مسایل، خلق ایده‌های جدید و تدوین ایده‌های کلی شکل گرفته و پیشنهادهای خام به سیاست‌ها و برنامه‌های دقیق و قابل اجرا تبدیل می‌شود.

نقش ارزشمند اتاق‌های فکر در تعاملات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و تاثیر مثبت آن در توسعه و ارتقای سازمان‌ها، به‌ویژه سازمان‌های ارایه دهنده خدمات به قشرهای متفاوت جامعه، باعث شده است که این تشکیلات غیرساختارمند گذشته، امروزه جایگاهی در ساختار سازمان‌ها پیدا کند.

۳- ویژگی های اتاق‌های فکر

اتاق های فکر دارای چهار ویژگی عمده می باشند که عبارتند از:

۱. جمع اندیشی.
 ۲. تولید فرآورده‌های فکر و انتقال به مخاطب
 ۳. معطوف بودن کوشش‌ها به مسایل روز
- روح حاکم بر فعالیت اتاق‌های فکر و آنچه که در بطن تمام فعالیت‌هایی که در اتاق‌های فکر صورت می‌گیرد، باید معطوف به تصمیم‌سازی و استراتژی‌پردازی بر روی مسایل روز جامعه باشد. مسایلی که اگر به آنها پرداخته نشود، مشکلاتی برای حل و آینده مجموعه به جای می‌گذارد.

4. درگیر نشدن در مسایل اجرایی و تشریفات رسمی سیاست‌گذاری

۴- اتاق فکر و چگونگی خلاقیت

در اتاق فکر روش‌های گوناگونی برای توسعه خلاقیت وجود دارد که معروف‌ترین آن طوفان مغزی (Brain storming) است که یک تکنیک برگزاری کنفرانسی است. در این روش باتوجه به موضوع و مشکل یا هدف موردنظر، گروهی از افراد متخصص به عنوان اعضا انتخاب شده و به دور از عوامل بازدارنده ارایه تفکر خلاق، مانند قضاوت عجولانه و ... به تصمیم‌گیری می‌پردازند

با توجه به خصوصیات ذاتی اتاق های فکر، افرادی که در اتاق فکر شرکت می کنند عبارتند از:

- افرادی با روحیه پژوهشگری و تحقیق بالا
- گروهی از نخبگان و مشاوران متخصص بین رشته ای با سابقه، نابغه، پر توان، باهوش
- دارای روحیه خلاق و نوآور و علاقمند به کار گروهی
- بهره گیر از تفکر جمعی در تصمیم گیری امور عمومی
- دارای تعهد و به ویژه به تصمیمات و افکار حاصله
- بازبینی مستمر و منظم جلسات و مباحث برای مصون ماندن از آسیب های احتمالی
- روحیه صبر و شکیبایی به دلیل طولانی بودن فرایند حصول نتیجه از اتاق فکر و دارای احساس مسئولیت نسبت به گروه خود و نتیجه آن تا لحظه حل مشکل مطرح شده